

UDK: 94(575.171)61

Shirin NIYAZOVA,
O'zbekiston-Finlyandiya pedagogika instituti magistranti
E-mail: niyazova_82@internet.ru

PhD O' Mattiyev taqrizi asosida

MUSTAQILLIK YILLARIDA SAMARQAND VILOYATIDA XUSUSIY KLINIKALAR FAOLIYATI

Annotatsiya

O'zbekiston o'z mustaqilligini qo'lga kiritgan ilk kunlardan boshlab, barcha sohalar qatori tibbiyotning xususiy sektorini rivojlantirish ishlari olib borildi. Turli xususiy tibbiyot muassasalari nafaqat poytaxtda, balki viloyat markazlarida ham o'z faoliyatini boshladi. Bu esa, o'z navbatida, mamlakatning chekka hududlarida tibbiyotning xususiy sektori rivojiga yordam berdi. 2016 yildan e'tiboran bu boradagi ishlar yangi bosqichga ko'tarildi. Bu davrda barcha hududlarda bo'lgani kabi Samarqand viloyatida ham xususiy tibbiyot muassasalari o'z faoliyatini boshladi. Ushbu maqolada mustaqillik yillarida Samarqand viloyatida ish boshlagan xususiy klinikalar faoliyati haqida ma'lumot berilgan.

Kalit so'zlar: Islohotlar, xususiy tibbiy muassasalari, pullik xizmat tizimi, "Xursheda Nasimova" diagnostika davolash markazi, Innova Ekspert.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ЧАСТНЫХ КЛИНИК САМАРКАНДСКОЙ ОБЛАСТИ В ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ

Аннотация

С первых дней обретения Узбекистаном независимости, наряду со всеми другими сферами, осуществлялось развитие частного сектора медицины. Различные частные медицинские учреждения начали свою деятельность не только в столице, но и в областных центрах. Это, в свою очередь, помогло развитию частного сектора медицины в отдаленных районах страны. С 2016 года работа в этом направлении вышла на новый уровень. В этот период, как и во всех регионах, в Самаркандской области начали свою деятельность частные медицинские учреждения. В данной статье представлена информация о деятельности частных клиник, начавших работать в Самаркандской области в годы независимости.

Ключевые слова: Реформы, частные медицинские учреждения, система платных услуг, диагностический центр «Хуршеда Насимова», Иннова Эксперт.

ACTIVITIES OF PRIVATE CLINICS IN SAMARKAND REGION DURING THE YEARS OF INDEPENDENCE

Annotation

Since the first days when Uzbekistan gained its independence, the development of the private sector of medicine, along with all other fields, has been carried out. Various private medical institutions started their activities not only in the capital, but also in regional centers. This, in turn, helped the development of the private sector of medicine in remote areas of the country. Since 2016, the work in this regard has reached a new level. During this period, as in all regions, private medical institutions started their activities in Samarkand region. This article provides information about the activities of private clinics that started working in the Samarkand region during the years of independence.

Key words: Reformy, private medical institution, paid service system, diagnostic center "Khursheda Nasimova", Innova Expert.

O'zbekiston o'z mustaqilligini qo'lga kiritgan ilk kunlaridan boshlab barcha sohalar qatori sog'liqni saqlash tizimining xususiy sektori sohasida ham keng miqyosdagi islohotlar boshlandi. Avvalo, mazkur faoliyat dastlabki paytlarda sinov tariqasida amalga oshirildi. Jumladan, Toshkent viloyati hokimiyati va Sog'liqni saqlash vazirligining 1992 yil 1 fevraldagi «Feldsher-akusherlik punktlarini tajriba tariqasida xususiylashtirish haqida»gi qaroriga asosan Toshkent viloyatida 3 ta birlamchi bo'g'in bo'lgan feldsher-akusherlik punktlari xususiylashtirildi [1]. Natijada, mamlakatda ilk xususiy tibbiyot muassasalari paydo bo'ldi.

Mustaqillik yillarida Samarqand viloyatida ham xususiy tibbiy muassasalar faoliyatini rivojlantirish borasida keng ko'lamli ishlar amalga oshirildi. Tibbiy muassasalarning moddiy-texnik bazasi va ta'minotini mustahkamlash, zamon talablari asosida yo'lga qo'yish ishlari xususiy tibbiyot muassasalarida ham izchil va tizimli amalga oshirildi. Mazkur qarorda, ularning faoliyatiga doir bir qator o'zgarishlar kiritildi. Jumladan, viloyatda faoliyat olib borayotgan ixtisoslashtirilgan xususiy tibbiyot markazlarida litsenziya-lanadigan mutaxassisliklar ro'yxatidagi tibbiy yordam ko'rsatishning 70 ta turidan 23 turi chiqarildi. Bundan keyin ularga akusherlik, qon-tomir xirurgiyasi, jag'-yuz xirurgiyasi hamda 7 turdagi bolalar kasalliklari bo'yicha tibbiy xizmat ko'rsatishga ruxsat etilmaydigan bo'ldi.

Pullik xizmat tizimi rivojlanishi islohotlar natijasida ko'zga tashlana boshladi. Jumladan, Samarqand shahridagi "Xursheda Nasimova" diagnostika davolash markazi buning yaqqol dalilidir. 1997 yilda tashkil etilgan ushbu markazda urologik kasalliklarni aniqlash va aniq tashxis qo'yib davolash usullari eng so'nggi texnologiyalar asosida olib borildi va samarali natijaga erishildi [5]. Mazkur markaz nafaqat shu soha bilan shug'ullanuvchi, balki mazkur soha vakillarini bir joyga to'plab urologik xastaliklarni davolashning zamonaviy usullarni keng qo'llash ishlari targ'ib etuvchi maskanga aylandi. Buni 2012 yilda markaz tashkil etilganligining 15 yilligi munosabati bilan o'tkazilgan "Urologik kasalliklarni aniqlash va davolashda zamonaviy tibbiy uskunalarning ahamiyati" mavzuidagi ilmiy-amaliy konferensiya misolida ham ko'rishimiz mumkin [2].

Ushbu munosabat bilan tashkil etilgan anjumanda viloyatdagi bir qator tibbiy markazlar, shuningdek, Buxoro, Jizzax, Qashkadaryo va Navoiy viloyatlaridan urologiya sohasining yetuk olim va mutaxassislari ishtirok etishdi. Mintaqamizda urologiya xastaliklari ichida siydik-tosh kasalligi eng ko'p tarqalgan. Bu kasallik hamma yoshdagi kishilarda uchirishi mumkin. Siydik yullarida tosh paydo bulishi to'laqonli hayot kechirishga xalaqit berib, asoratlari juda xavfli bo'ladi. Shuning uchun viloyat shifoxonalarida mavjud uchta urologiya bo'limi hamda 27 ta urologiya xonalarida 50 ga yaqin vrach-mutaxassislar zamonaviy usullarda mazkur xastalikka chalingan

bemorlarni samarali davolash usullari joriy etishdi. Jumladan, konservativ usulda davolanishda asosiy e'tibor tanadagi modda almashinuvini, siydik yo'llaridagi infeksiyani yuqotishga va toshni o'z-o'zidan chiqib ketishiga qaratiladi. Zamonaviy davolash jarayoni asosan kam invaziv va endourologik (asbob-uskunalar bilan) amalga oshiriladi. Jahon tibbiyotida 90 foiz bemorlar yangicha usulda, ya'ni ekstrakorporal zarba-tulqinli litotripsiya uskunasi yordamida darddan forig' bo'lmoqda [3:4]. Viloyatda bu kabi zamonaviy davolash usuli birinchilardan bo'lib "Xursheda Nasimova" tibbiyot markazi mutaxassislari tomonidan yo'lga qo'yildi va muvaffaqiyatli olib borildi. Tibbiyot muassasasi shifokorlari bemor buyragi va siydik yo'llaridagi toshlarni maydalab tushirish usulini o'zlashtirib oldilar. Shuni ta'kidlash lozimki, "Xursheda Nasimova" xususiy tibbiyot diagnostika davolash markazi umrini aholi salomatligiga bag'ishlagan fidoyi insonlar - Daler Shukurlayev va Xursheda Nasimova tashabbusi bilan tashkil etilgan edi. V Maxmudova, I.Tavakkalova, K.Balandin, Ye.Serovyan kabi tajribali shifokorlar yangi dargohning birinchi xodimlari sifatida ish boshladilar. Markaz ishga tushgach, aholiga tibbiy xizmat ko'rsatish sifati ham yaxshilandi. Moddiy-texnik bazasini yanada mustahkamlash, davolash samaradorligini oshirish maqsadida yangi, zamonaviy diagnostika davolash uskunalari xarid qilindi. Keyinchalik markaz qoshida "Zarmed" filiali barpo etildi. Ayni paytda markazda magnet-rezonans va multispiral kompyuter tomografiyalari yordamida aniq va to'g'ri tashxis qo'yilib, EKG, UZI diagnostika, exoensefaloskopiya, kolposkopiya (rangli rasm bilan), fizioterapiya, ignarefleksoterapiya va boshqa o'nlab usuldagi massajlar olib borildi.

Urologiya sohasida olib borilgan ko'p yillik tajriba va kuzatishlar tufayli toshlarni olib tashlash bo'yicha katta tajriba to'plandi. Natijada, bu paytga kelib bemorlarning jarrohlik yo'lisiz ham bu darddan forig' bo'lishlari uchun imkoniyatlar paydo bo'ldi. Ushbu davolash usulida yuqori energetik zarba to'liqlari tana orqali o'tib, buyrak yoki siydik pufagidagi toshlarni 2 mm bo'lgunicha maydalaydi va ular siydik yo'llari orqali oson chiqib ketadi. Davolash jarayoni 3 daqiqadan 40 daqiqagacha davom etib, bunda bemorning stasionar davolanishiga hojat qolmaydi. Asorati esa deyarli kuzatilmaydi. Bunda xorijdan keltirilgan ekstrakorporal zarba-to'liqinli litotriptor uskunadan foydalanish katta samara berdi.

2016 yildan e'tiboran bu boradagi tadbirlar yangi bosqichga ko'tarildi. Barcha sohalar qatori, xususiy tibbiyot muassasalari faoliyatini rivojlantirish va ularni qo'llab-quvvatlash bo'yicha ham katta ishlar amalga oshirildi. Xususan, 2021 yil 29 dekabrda qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasining Moliy kodeksiga o'zgartish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida"gi Qonun [4] bilan bir qator soliq imtiyozlari joriy qilindi. Soliq kodeksiga kiritilgan o'zgarishlarga ko'ra, tibbiyot muassasalari tibbiy xizmatlarni (bundan kosmetologik xizmatlar mustasno) realizatsiya qilish bo'yicha aylanma soliq solishdan ozod qilindi. Qolaversa, tibbiyot muassasalari egallab turgan yerlar soliq

solinmaydigan yer uchastkalari ro'yxatiga kiritildi, foyda solig'i esa 0% stavkada qo'llanishi belgilandi [6].

Bu borada "Innova ekspert" xalqaro ko'p tarmoqli tibbiyot markazi faoliyati ham muhim ahamiyatga ega bo'ldi. 2015 yilda o'z faoliyatini boshlagan klinika yuqori texnologiyali uskunalar bilan jihozlandi [7]. 2021 yilda Innova klinikasi va Rossiyaning Ekspert kompaniyalar guruhi o'rtasidagi kelishuv natijasida hamkorlik shartnomasi tuzildi va yangi "Innova Ekspert" brendi yaratildi. O'zaro hamkorlik rejalarini klinikani to'liq rebrendinglash va Ekspert kompaniyalar guruhining barcha standartlarini joriy etish, shuningdek, Ekspert Tibbiyot xodimlari malakasini oshirish instituti, muhandislik xizmati va telemeditsina platformasiga kirishni o'z ichiga oldi.

Qisqa vaqt ichida "Innova Ekspert" klinikasi Samarqandda rentgenologik va laboratoriya tekshiruvlari sohasida yetakchi o'rinni egalladi. Klinika tarkibida laboratoriya, Samarqand viloyati tumanlarida 8 ta qon namuna olish punktlari mavjud bo'lib, MRT, MSKT va rentgen diagnostikasi sohasidagi yuqori aniqlikdagi uskunalar bilan jihozlandi. Natijada, klinikada bemorlarga turli xil tibbiy yo'nalishlarda keng ko'lamli tibbiy xizmat ko'rsatish imkoniyati yaratildi. Funktsional diagnostika, radiologiya, laboratoriya diagnostikasi, fizioterapiya, massaj, mutaxassislar maslahati, shuningdek, kunduzgi va kechayu kunduz stasionar xizmatlar shular jumlasidandir [8]. Shuningdek, "Innova Ekspert" saytida shifokor qabuliga yozilish, kasallik tarixini ko'rish, test natijalarini, shuningdek, shifokorlarning tavsiyalari va qabullarini shaxsiy kabinetdan olish imkoniyatlari yaratildi.

Bundan tashqari, viloyat markazida "Bio nur med servis" tibbiyot markazi, "Ekstramed servis" tibbiyot markazi, "Edelveys" xususiy tug'ruqxona, tibbiyot markazi, "Happy mama" diagnostika-davolash markazi, "Perfect diagnostic clinic" tibbiyot markazi, "Smart city medical" klinikasi, "Sogda" tibbiyot markazi, "Star medical" tibbiyot markazi, "Zuhal med" klinikasi, "Med-expert" tibbiyot markazi [9] va boshqalar ham o'z faoliyatini yo'lga qo'ydi. Bu esa, o'z navbatida, hududda tibbiyotning xususiy sektori rivojida muhim ahamiyatga ega bo'ldi.

Xulosa. Mustaqillik yillarida Samarqand viloyatida tibbiyotning xususiy sektorini rivojlantirish borasida salmoqli ishlar bajarildi. Mazkur tadbirlar mustaqillik yillarida bevosita davolash faoliyati bilan shug'ullanuvchi tibbiyot muassasalarini tashkil etish va aholini dori vositalari bilan ta'minlashdan iborat bo'lgan asosan ikki yo'nalishda amalga oshirildi. Mazkur yillar davomida davolash ishlari bilan shug'ullanuvchi xususiy tibbiyot muassasalari tomonidan eng ilg'or texnologiyalar asosida xizmat ko'rsatish yo'lga qo'yildi, davolashning eng yangi usullari joriy etildi. 2016 yildan e'tiboran bu boradagi ishlar yangi bosqichga ko'tarildi. Xususan, soha normativ-huquqiy bazasi mustahkamlandi, xususiy tibbiyot muassasalari xizmat ko'rsatishi mumkin bo'lgan tibbiy xizmat turlari kengaytirildi va hok. Bu esa o'z navbatida, sifatli tibbiy xizmat ko'rsatish ishlarida muhim ahamiyatga ega bo'ldi.

ADABIYOTLAR

1. Djumanov S. Mustaqillik yillarida O'zbekiston tibbiyotida xususiy sektor faoliyati tarixi/ Imom Buxoriy saboqlari. 2020 yil 4-son. –B.40.
2. Djumanov S.A. Mustaqillik yillarida O'zbekistonda Sog'liqni saqlash tizimining rivojlanishi (Samarqand viloyati misolida) 5A 120301-O'zbekiston tarixi mutaxassisligi "O'zbekiston tarixi" bo'yicha magistr darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya. – Samarqand: – B.85
3. Zamonaviy tibbiy tashxis salomatlikning asosii sharti. Zarafshon gazetasi, 2012 yil, 23 iyun. – B. 4.
4. Lex.uz
5. <https://t.me/s/zarmedportal?after=898>
6. <https://www.gazeta.uz/uz/2022/01/17/tax-privilege/>
7. <https://med24.uz/uz/klinika/innova>
8. <https://sam.innova.uz/uz/about>
9. <https://www.goldenpages.uz/uz/rubrics/?Id=107162>